

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдиите Димитър Токушев, Красен Стойчев и Ванюшка Ангушева по к.д.
№ 2 от 2011 г.

Подкрепяме решението в онази част от мотивите, в които се излагат съображения относно допустимостта на ограничителната мярка по чл. 75, т. 5 и т. 6 ЗБЛД, изразяваща се в забрана определени длъжници да напускат страната, да не се издават или да се отнемат задгранични паспорти и заместващи ги документи за преминаване на държавната граница. Член 35, ал. 1 от Конституцията допуска основното право да се напускат пределите на страната да може да бъде ограничавано със закон, когато се засягат националната сигурност, народното здраве и правата и свободите на други граждани. По този начин чл. 35, ал. 1 от Конституцията предвижда три равностойни по своето значение основания за ограничаване на правото на свободно напускане пределите на страната, които да се развият в законодателството. Защитата на правата на другите граждани според нея е също толкова съществено основание за ограничаване на правото, колкото и защитата на националната сигурност. Очевидно границите, в които правото на свободно напускане пределите на страната може да се разпростира, са очертани на конституционно ниво, като идеята е, че правото на свободно придвижване не може да има приоритет пред националната сигурност, народното здраве и чуждите права. Да се допусне, че правото свободно да се напускат пределите на страната не може да се ограничава за сметка на правата на другите граждани означава да се излезе извън конституционната рамка и да се постави под въпрос смисълът им на ценностна категория, която Конституцията признава и защита. Колкото до вида на средствата, които ще осигурят конституционно установения баланс и дали те са подходящи, то законодателят ще трябва да се ръководи от конституционната рамка. След като Конституцията въвежда общата клауза, че наред с националната сигурност и народното здраве и правата на другите са ограничител на правото свободно да се напускат пределите на страната и в този смисъл им отдава по-голямата тежест като конституционна ценност, то възможността да се преценява, дали ограничението е по-голямо от необходимото би могло да се обсъжда единствено в контекста на забраната за злоупотреба с право (чл. 57, ал. 2 от Конституцията). Обратното означава да се коригира установеният конституционен модел. В този смисъл принудителната административна мярка по чл. 75, т. 5 и т. 6

ЗБЛД обслужва конституционна цел и затова сама по себе си тя не може да бъде противоконституционна, нито пък да се отрича нейната допустимост. Подобна мярка не е прекомерна, защото не въвежда ненужни или пък несиметрични ограничения за длъжника в рамките на започналото принудително изпълнение с оглед целения от нея резултат. Тя просто ограничава възможността длъжникът, който е осъден, да блокира започването на изпълнителния процес или да го протака във времето. В този смисъл тя обслужва в някаква степен ефективното развитие на изпълнителния процес, а отсъствието на длъжника може само да забавя и да отдалечава във времето неговото приключване. Въпросът, дали принудителната административна мярка по чл. 75, т. 5 и т. 6 ЗБЛД е прекомерна по отношение засяганя интерес, отговорът се съдържа в самия текст. Мярката се налага не за всяко публично вземане, респ. вземане, а за онези от тях, които са над определен размер, не са обезпечени и за които това е поискано. Това става с мотивирана заповед, в рамките на определено производство при спазване на общите условия за действителност на административните актове, вкл. съответствие с целта на закона, която подлежи както на административен, така и на съдебен контрол. Важен елемент в баланса на принудителната административна мярка и целта, която тя преследва, е и обстоятелството, че тя може да не се наложи, стига длъжникът да представи обезпечение, вкл. поръчителство, гаранции и т.н., и затова е неприемливо да се твърди, че възможността да се избегне налаганата мярка е свързана единствено с изпълнението на дълга. Понятието “обезпечение” по смисъла на закона има широки граници. Следователно длъжникът, който е осъден с влязло в сила съдебно решение или друг акт за установяване на публично вземане, може да блокира налагането на принудителната административна мярка и да напуска свободно пределите на страната. Рискът обаче трябва да бъде за него, а не за кредитора под претекст, че длъжникът е лишен от правото си свободно да напуска пределите на страната. Още повече тъкмо по този начин той ще съдейства на изпълнението и в този смисъл от него в най-голяма степен ще зависи, дали да се приложи мярката по чл. 75, т. 5 и т. 6 ЗБЛД. Да се изисква от него друга форма на съдействие е ненужно, доколкото става дума за парично задължение и обстоятелството дали длъжникът разполага с необходимите парични средства е без значение. В този смисъл издаването на заповедта няма да наруши принципа за съразмерност – административният акт не засяга в по-голяма степен права и интереси, отколкото е необходимо за целта, за която се издава тази заповед. Органът, който налага мярката по чл. 75, т. 5 и т. 6 ЗБЛД, действа при условията на обвързана компетентност. Тази постановка на закона има своето оправдание във факта, че той не може да постъпва по друг начин освен да

се подчинява на влязло в сила съдебно решение или акт за установяване на публично вземане, защото те са задължителни за него. Съответно съдебният контрол ще бъде контрол за законосъобразност с възможност делото да бъде решено по същество от него. Колкото до размера на вземането, така както е фиксиран в чл. 75, т. 5 ЗБЛД, сам по себе си той не може да бъде основание за противоконституционност. Въпросът има различни аспекти, вкл. размерът на сумата да бъде достатъчно голям, за да оправдава задвижването на административната процедура по налагане на мярката и в същото време необходимо е законът да си дава сметка, че прекалено високият размер би ограничил възможността длъжникът да блокира налагането на мярката, като представи обезпечение. Колкото до хипотезата на чл. 75, т. 6 ЗБЛД, тук законодателят е използвал бланкетна формула “големи размери”. Неправилно би било целта на принудителната административна мярка по чл. 75, т. 5 и т. 6 ЗБЛД да се свързва единствено с частния имуществен интерес или пък с имуществена цел по смисъла на Директива 2004/38/ЕО. Без значение дали става въпрос за публично или частно вземане, чрез тях се гарантира стабилността на правния ред, защитава се правната сигурност, доколкото става въпрос за влязло в сила осъдително съдебно решение или акт за установяване на публично вземане, което трябва да бъде изпълнено. Не споделяме и развитата в мотивите теза, че преценката за тежестта на дадена принудителна административна мярка трябва да се преценява през призмата на визирани в НПК мерки за процесуална принуда. Те имат различни цели и се прилагат по отношение на различни по своя характер правоотношения – материални и процесуални, в рамките на наказателния процес. Следователно липсва база за сравнение. Разбирането, че проблемите на правния ред трябва да се преценяват през призмата на наказателното право и на наказателния процес е израз на неприемливата постановка, че криминализацията на деянията е най-ефикасна форма на правно регулиране. Търсенето на основание за отпадане на принудителната административна мярка по чл. 75, т. 5 и т. 6 ЗБЛД в нарушаването на правото свободно да се напускат пределите на страната не е нищо друго освен желание да се ограничат формите на правна принуда и отказ на държавата да се намесва в сфери, в които тя е длъжна да се намесва, като осигури принудителното му изпълнение. Едно влязло в сила съдебно решение или друг акт за установяване на публично вземане, ако не е гарантирано с държавна принуда или пък от възможността тя да влезе в действие, респ. ефективно тя да бъде в състояние да го наложи, няма особен смисъл и може да подхранва правния нихилизъм.

**Съдии: Димитър Токушев,
Красен Стойчев и Ванюшка Ангушева**